

waaraan de onderdeelen op evenwichtige wijze tegenover elkander zijn afgewogen. Mocht ik over de beide vorige deelen een klein voorbehoud maken wat de leesbaarheid betreft, dit zintuigendeel is boeiend. Niemand zal dit ter hand nemen zonder op gemakkelijke wijze een verbazingwekkende hoeveelheid kennis te verwerven. Ik kan ieder arts, die zich weer op de hoogte wil stellen van de modernste inzichten in de zintuigsphysiologie, dit deel van ABDERHALDEN warm aanbevelen.

G. VAN RIJNBERK.

Ergebnisse der medizinischen Strahlenforschung (Röntgen-diagnostik, Röntgen-, Radium- und Lichttherapie), uitgegeven door HOLFELDER, HOLTHUSEN, JÜNGLING en MARTIUS. Band 2. 594 bladzijden met 520 deels gekleurde afbeeldingen in den tekst en 3 platen met fotografieën. Leipzig 1926. GEORGE THIEME. Prijs: ingenaaid 52.50 mark, gebonden 57 mark.

De 9 monographieën, die dit deel bevat, beginnen alle met een inhoudsopgave en eindigen met een literatuurlijst, terwijl aan het eind van het deel een zaak- en een personenregister opgenomen is. Is dus de overzichtelijkheid, die in het eerste deel te roemen viel, ook hier gehandhaafd, hetzelfde kan gezegd worden van de uitvoering en van den inhoud, die beide op een hoog peil staan. In volgorde worden behandeld: De ventriculografie, resp. de encephalografie als hulpmiddel bij het stellen der diagnose van ziekten der hersenen door JÜNGLING (deze 106 bladzijden groote monografie is ook als een afzonderlijk boek verschenen). De myelografie als hulpmiddel bij het stellen der diagnose van ziekten van het ruggemerg door PEIPER. Het röntgenbeeld van de interlobäre pleuritis en zijn differentiale diagnose door FLEISCHNER. De direkte verschijnselen van het ulcus duodeni en haar klinische beteekenis door BERG. De invloed van stralen van korte golflengte op het evenwicht tusschen zenuw en alkaliën in het lichaam, meer in het bijzonder op de reactie van het bloed door KROETZ. De behandeling met stralen van het asthma bronchiale door KLEWITZ. De uitkomsten van de proefondervindelijke bestralingen van den eierstok door GELLER. De endovesicale electrocoagulatie door SCHEELE. De behandeling met röntgenstralen en met radium van den kanker van de tong door SCHEMPP.

Het lijdt geen twijfel, dat dit boek een bezit van groote waarde is voor ieder röntgenoloog, die deze overzichtelijke samenvattingen ook als naslagwerken herhaaldelijk en met vrucht zal raadplegen.

N. VOORHOEVE.

Kritische Studien zur Methodik der Aphasielehre von E. NIESSL VON MAYENDORF (Leipzig). Verlag van S. KARGER, Berlin, 1926. Prijs: 4.80 mark.

In Heft 27 van de *Abhandlungen aus der Neurologie, Psychiatrie, Psychologie und ihren Grenzgebieten* geeft NIESSL VON MAYENDORF een reeks beschouwingen over de wijze, waarop HENSCHEN en PICK zijn hypothesen over lokalisatie en werking der spraak en de zieke-

lijke afwijkingen daarvan kritiseerden, en een kritiek op de leer van MINGAZZINI. De kasuïstiek, zoowel door HENSCHEN gebezigd voor zijn aanval, als door MINGAZZINI ter staving zijner overtuigingen, is geval voor geval aan een korte scherpe kritiek onderworpen. Schrijver voert met groote helderheid en stiptheid zijn betoog. In menig opzicht wordt ook orde gebracht in de verwarring der terminologie, ontstaan door vaak weinig scherpe afbakening van de beteekenis der gebruikte benamingen.

NISSL VON MAYENDORF vangt aan met een uiteenzetting, waarin scherp omljnd de voorwaarden worden genoemd, welke bij een grondige behandeling van dit onderwerp moeten worden in acht genomen, om datgene, wat waarde heeft in de kasuïstiek te scheiden van op dwaalwegen voerende bijomstandigheden. Hoewel de vroegere methode van uitoefening der pathologische anatomie, zooals door BROCA en WERNICKE toegepast, niet meer aan de gestelde eischen voldoet, worden de vindingen dezer onderzoekers als de onmisbare grondslagen aangeduid, waarop verder gebouwd moet worden.

Na deze inleiding volgt het verweer tegen HENSCHEN'S aanval, welke ten doel had, de eer van BROCA'S vinding te redden tegenover de door schrijver aangevoerde gronden voor lokalisatie van het motorische spraakcentrum in het onderste gedeelte van de voorste centrale winding.

Het tweede hoofdstuk handelt over „der sogenante Agrammatismus”. Een diepgaande, heftige en veroordeelende kritiek op A. PICK'S op introspectie gegronde hypothese, dat het agrammatisme de afwijking zou zijn van een geïsoleerde psychische functie. Dit is een „neogallisme”, dat voor de wetenschappelijke ontwikkeling der kennis op dit gebied achteruitgang beteekent.

MINGAZZINI'S leer wordt op uitgebreide en waardeerende wijze in het derde hoofdstuk behandeld. Het schema van een horizontale snede van de voorste helft der groote hersenen met aanduiding der door MINGAZZINI aangenomen banen en van den kritieken ziektehaard, is gereproduceerd.

Zoowel van het door HENSCHEN, als door MINGAZZINI aangevoerde bewijsmateriaal toont schrijver op overtuigende wijze aan, dat het deels hun beweringen niet kan staven of daarmee in strijd is, deels zijn opvattingen steunt. Als verdienste van MINGAZZINI'S arbeid wordt genoemd, dat deze het eerst een plaats in het hemisferenmerg heeft aangetoond, welks vernietiging de restitutie der afwijkingen door het overnemen van de gestoorde functies door de andere hemisfeer, onmogelijk maakt.

Het kader, waarin dit geschrift is gevat, heeft blijkbaar helaas niet toegelaten, dat er meer daarin aangehaalde afbeeldingen van het besproken materiaal gereproduceerd zijn.

Het is wellicht te betreuren, dat NISSL VON MAYENDORF in dit zoo streng wetenschappelijk gevoerde betoog, dat met kracht van zooveel uitnemende argumenten zijn standpunt steunt, zich niet heeft onthouden van uiterst scherpe en bittere woorden tegen ARNOLD PICK, welke overigens hun grond kunnen vinden in zijn door PICK ongetwijfeld ernstig gekrenkte gevoelens.

W. N. DONKERSLOOT.